

Σε τι χρησιμεύει ο καθηγητής;

Μέσα στον κατακλυσμό από άρθρα για το bullying στα σχολεία διάβασα για ένα επεισόδιο που δεν θα το χαρακτηρίζα bullying, αλλά το πολύ-πολύ αναίδεια –ι όμως, πρόκειται για μια αναίδεια με ιδιαίτερο νόημα. Λοιπόν, έλεγε ότι ένας μαθητής, για να προκαλέσει τον καθηγητή του, τον ρώτησε, «Συγγνώμη, αλλά στην εποχή του Ίντερνετ, τι κάνετε εσείς εδώ;»

Ο μαθητής είπε τη μισή αλήθεια, που μεταξύ άλλων και οι ίδιοι οι καθηγητές λένε εδώ και τουλάχιστον είκοσι χρόνια, δηλαδή ότι κάποτε το σχολείο έδινε βεβαίως εκπαίδευση, αλλά πάνω απ' όλα, έννοιες, από τους πίνακες του πολλαπλασιασμού στο δημοτικό, τις πληροφορίες για την πρωτεύουσα της Μαδαγασκάρης στο γυμνάσιο και τη χρονολογία του Τριακονταετούς Πολέμου στο λύκειο. Με την έλευση, δεν λέω του Ίντερνετ, αλλά της τηλεόρασης, ακόμα και του ραδιοφώνου, μεγάλο μέρος απ' αυτές τις έννοιες αφομοιώνονταν από τα παιδιά στην εξωσχολική ζωή τους.

Ο πατέρας μου, όταν ήταν μικρός, δεν ήξερε ότι η Χιροσίμα ήταν στην Ιαπωνία, ότι υπήρχε το Γιουανταλιανάλ, είχε αόριστες πληροφορίες για τη Δρέσδη και ήξερε από την Ινδία μόνον όσα εξιστορούσε ο Σαλγκάρι. Εγώ, από την εποχή του πολέμου, αυτά τα πράγματα τα είχα μάθει από το ραδιόφωνο και από τους χάρτες που δημοσιεύονταν στις εφημερίδες, ενώ τα παιδιά μου είδαν στην τηλεόραση τα νορβηγικά φιορδ, την έρημο Γκόμπι, πώς οι μέλισσες επικονιάζουν τα λουλούδια, πώς ήταν ένας *Τυραννόσαυρος ρεξ*: τέλος, ένα σημερινό παιδί ξέρει τα πάντα για το όζον, για τα κοάλα, για το Ιράκ και το Αφγανιστάν. Μπορεί ένα σημερινό παιδί να μην ξέρει τι ακριβώς είναι τα βλαστοκύτταρα, αλλά έχει ακούσει να αναφέρονται, ενώ στη δική μου εποχή, αυτή τη λέξη δεν την έλεγε ούτε καν η καθηγήτρια των φυσικών επιστημών. Οπότε, τι ακριβώς δουλειά κάνουν οι διδάσκοντες;

Είπα πως τα λόγια του μαθητή για τον οποίο μιλούσα, ήταν η μισή αλήθεια, διότι κατ' αρχάς, ο διδάσκων, πέρα από το να πληροφορεί, πρέπει και να μορφώνει. **Αυτό που κάνει ένα μάθημα καλό δεν είναι ότι μαθαίνονται στοιχεία και χρονολογίες, αλλά ότι θεσπίζεται ένας συνεχής διάλογος, μια σύγκρουση απόψεων, μια συζήτηση πάνω στα όσα μαθαίνουν στο σχολείο και συμβαίνουν έξω.** Ασφαλώς, τα όσα συμβαίνουν στο Ιράκ μάς τα λέει η τηλεόραση, γιατί τα πάντα συμβαίνουν εκεί, από την εποχή των πολιτισμών της Μεσοποταμίας, και όχι στη Γροιλανδία κι αυτό μπορεί να μας το πει μόνο το σχολείο. Και αν κάποιος αντιτείνει ότι μας το λένε μερικές φορές πιθανόν αξιόπιστα πρόσωπα στις εκπομπές του *Porta a Porta*, είναι το σχολείο που πρέπει να συζητήσει σχετικά με το *Porta a Porta*.

Τα ΜΜΕ μάς λένε πολλά πράγματα και μας μεταφέρουν και αξίες, **αλλά το σχολείο πρέπει να συζητάει τον τρόπο με τον οποίο μεταδίδονται και να αξιολογεί τον τόνο και τη δύναμη των επιχειρημάτων που αναπτύσσονται στον Τύπο και στην τηλεόραση.** Κι έπειτα, υπάρχει η επαλήθευση των πληροφοριών που μεταδίδονται από τα ΜΜΕ: λόγου χάρη, ποιος αν όχι ένας καθηγητής, μπορεί να διορθώσει τη λάθος προφορά εκείνων των αγγλικών που όλοι νομίζουν ότι μαθαίνουν από την τηλεόραση;

Αλλά ο μαθητής δεν έλεγε στον καθηγητή ότι δεν τον χρειαζόταν επειδή υπήρχαν πια το ραδιόφωνο και η τηλεόραση να του πουν πού βρίσκεται το Τιμπουκτού ή ότι συζητήσαν για την ψυχρή σύντηξη, και επομένως, δεν του έλεγε ότι τον ρόλο του τον είχαν αναλάβει συζητήσεις, ας πούμε χαλαρές, που κυκλοφορούν τυχαία και άταχτα καθημερινά στα διάφορα μέσα –και ότι αν μαθαίνουμε πολλά για το Ιράκ και ελάχιστα για τη Συρία εξαρτάται από τις καλές ή κακές διαθέσεις του Μπους. Ο μαθητής έλεγε ότι σήμερα υπάρχει το Ίντερνετ, η Μεγάλη Μητέρα όλων των Εγκυκλοπαιδειών, όπου υπάρχουν η Συρία, η ψυχρή σύντηξη, ο Τριακονταετής Πόλεμος, και η απέραντη συζήτηση για τον υψηλότερο από τους περιττούς αριθμούς. Του έλεγε ότι οι πληροφορίες που έβαζε το Ίντερνετ στη διάθεσή του ήταν απροσμέτρητα πιο ευρείες και συχνά με μεγαλύτερο βάθος απ' αυτές που διέθετε ο καθηγητής. Και παρέβλεπε ένα σημαντικό σημείο: ότι το Ίντερνετ τού έλεγε *σχεδόν τα πάντα*, εκτός από το πώς να ψάξει, να φιλτράρει, να επιλέξει, να δεχτεί ή να απορρίψει αυτές τις πληροφορίες.

Ο οποιοσδήποτε μπορεί να αποθηκεύσει νέες πληροφορίες, αν έχει καλή μνήμη. **Αλλά το να αποφασίσει ποιες πρέπει να θυμάται και ποιες όχι είναι μια λεπτή τέχνη. Αυτή είναι η διαφορά ανάμεσα σ' αυτόν που πέρασε από κανονικές σπουδές (ακόμα και κακές) και στον αυτοδίδακτο (ακόμα κι αν είναι ιδιοφυής).**

Το δραματικό πρόβλημα ασφαλώς είναι πως ίσως ούτε ο καθηγητής ξέρει να διδάξει την τέχνη της επιλογής, όχι τουλάχιστον επί παντός επιστητού. **Αλλά τουλάχιστον ξέρει ότι θα έπρεπε να το ξέρει:** και αν δεν μπορεί να δώσει ακριβείς οδηγίες πάνω στο πώς να επιλέγουν, μπορεί να δώσει το παράδειγμα, πασχίζοντας κάθε φορά να συγκρίνει και να κρίνει αυτό που το Ίντερνετ βάζει στη διάθεσή του. Και τέλος, μπορεί να καταβάλλει καθημερινά την προσπάθεια να αναδιοργανώσει σε σύστημα αυτό που του μεταδίδει το Ίντερνετ με αλφαβητική σειρά, λέγοντας ότι υπάρχουν ο Ταμερλάνος και το μονοκοτυλήδονα, αλλά όχι ποια είναι η συστημική σχέση που υπάρχει ανάμεσα σ' αυτές τις δύο έννοιες.

Το νόημα αυτών των σχέσεων μπορεί να το δώσει μόνον το σχολείο και, αν δεν μπορεί να το κάνει, πρέπει να εξοπλιστεί για να το κάνει. Αλλιώς, Ίντερνετ, Αγγλικά και Εγχειρήματα θα μείνουν απλώς ένα μισοαρχιτισμένο γκάρισμα που δεν ανεβαίνει ως τον ουρανό.